Vastaus hallintokanteluun koulukuljetuksesta

Sivistyslautakunta 27.10.2026 § 115
5815/08.01.01/2026

Valmistelijat / lisätiedot:
joukkoliikenneinsinööri Tero Myyryläinen, puh. 044 718 5329
opetuspäällikkö Taina Vainio, puh. 044 718 4018
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

sivistysjohtaja Mikko Ripatti

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa oheisen vastauksen hallintokanteluun koulukuljetuksesta.

Päätös

Sivistyslautakunta hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.

Selostus

Hallintokantelu

Kuopion kaupungille on toimitettu 13.8.2026 perusopetuslain alaiseen koulukuljetusasiaan liittyvä hallintokantelu (salassa pidettävä JulkL 24.1 § kohta 25 ja 30).

Hallintolain 53 a §:n mukaan viranomaisen, siihen palvelussuhteessa olevan tai muun julkista hallintotehtävää hoitavan lainvastaisesta menettelystä tai velvollisuuden täyttämättä jättämisestä voi jokainen tehdä hallintokantelun toimintaa valvovalle viranomaiselle.

Hallintolain (53 b §) mukaan valvova viranomainen ryhtyy niihin toimenpiteisiin, joihin se hallintokantelun perusteella katsoo olevan aihetta. Jos kantelun johdosta ei ole aihetta ryhtyä toimenpiteisiin, siitä tulee viivytyksettä ilmoittaa kantelun tekijälle.

Valvova viranomainen voi (hallintolaki 53 c §) hallintokanteluasiassa antamassaan ratkaisussa kiinnittää valvottavan huomiota hyvän hallinnon vaatimuksiin tai saattaa tämän tietoon käsityksensä lain mukaisesta menettelystä. Jos tätä ei asian kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat huomioon ottaen pidetä riittävänä, valvottavalle voidaan antaa huomautus, jollei kantelun kohteena oleva teko luonteensa tai vakavuutensa perusteella anna aihetta ryhtyä toimenpiteisiin muussa laissa säädetyn menettelyn käynnistämiseksi. Viimeksi mainitussa tapauksessa kantelun käsittely raukeaa.

Lupa- ja valvontavirasto toimii opetusasioiden valvontaviranomaisena. Kuopion kaupunki siirsi hallintolain 21 §:n mukaisesti asiakirjan Lupa- ja valvontavirastolle. Lupa- ja valvontavirasto on 9.9.2026 antamassaan päätöksessä todennut, että koulukuljetukseen ei sovelleta

perusopetuslain 29 §:n säännöstä turvallisesta opiskeluympäristöstä ja että sen toimivaltaa ei kuulu kunnan ja liikennöitsijän välisen sopimuksen valvonta. Lupa- ja valvontavirastolla ei ole miltään osin toimivaltaa tutkia kantelussa esitettyjä seikkoja. Lupa- ja valvontavirasto ei tutki kantelua ja siirsi kantelukirjoituksen Kuopion kaupungin käsiteltäväksi.

Hallintokantelun tekijä on Kuopion kaupungille osoittamassaan ja toimittamassaan hallintokanteluksi otsikoidussa kirjoituksessa arvostellut perusopetuksen koulukuljetuksen toteutusta. Kirjoituksen mukaan lapsia on jätetty kyydistä pois vaaralliselle tieosuudelle ja kuljetuksessa on lapsia kuljetettu ylilastilla. Lapset ovat koulun parkkipaikalla kysyneet useammalta kyydiltä, mihin näiden pitää mennä. Hallintokantelun tekijä on vaatinut Kuopion kaupungilta selvitystä siitä, miten kyseisen liikennöitsijän toimintaa ja ylilastilla ajamista valvotaan ja miten varmistetaan, ettei vastaavaa enää tapahdu uudelleen.

Vastaus hallintokanteluun

Koulukuljetuksista säädetään perusopetuslaissa 32 § ja kaupungin lakia tarkemmat koulukuljetusten periaatteet päätetään sivistyslautakunnassa. Perusopetuslain 32 §:n mukaan oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen, jos perusopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitetusta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen.

Kuopion kaupungin koulukuljetusperiaatteiden mukaan myös 0. – 2.-luokkalaisille järjestetään koulukuljetus, mikäli koulumatka ylittää kolme kilometriä. Perusopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamisista tai saattamisesta myönnettävä riittävä avustus. Jos oppilas otetaan muuhun kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämispaikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi, jos esiopetusta saava lapsi osallistuu toisessa kunnassa järjestettävään lasten varhaiskasvatukseen lasten varhaiskasvatuslain annetun lain 6 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, opetuksen järjestäjällä on oikeus edellyttää, että lapsen huoltaja vastaa lapsen kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista varhaiskasvatus- ja esiopetuspaikan välillä.

Kuopion kaupungin koulukuljetusten osotoliikennesopimuksen mukaan koulukuljetuksissa noudatetaan yleisiä ostoliikenteen säädöksiä ja liikenne- ja viestintäministeriön antamia erikoissäädöksiä koululaiskuljetuksista. Toimittaja vastaa siitä, että kaikki kuljettajat tuottavat palvelua sopimuksen mukaisesti. Toimittaja vastaa, että kuljettaja on perehdytetty hyvin tämän sopimuksen sisältöön ja ehtoihin sekä tehtäväänsä.

Koulukuljetusten ostoliikennesopimuksessa todetaan, että koulukuljetus järjestetään vuosittain laadittavien reittien ja aikataulujen mukaan. Reiteille määritellään pysäkit. Toimittaja osoittaa oppilaalle pysäkin (linja-autopysäkki, liittymä tai muu liikenteellisesti

turvallinen paikka). Kuljetusreitit vaihtelevat lukuvuosittain oppilaiden ja lukujärjestysten mukaan. Kuljetusreittejä voidaan joutua muuttamaan kesken lukuvuoden kuljetustarpeiden muuttuessa. Kuljetusreitit koostuvat kohteen koulukuljetuksista, syöttökuljetuksista linja-autoille ja toisille koulutakseille sekä sivutien osuuksien kuljetuksista. Kokonaisuuden hallinta vaatii hyvää yhteistyötä sekä koulukuljetuksiin osallistuvien Toimittajien kesken, että Toimittajien ja Tilaajan edustajien kesken. Lopulliset ajoreitit ja aikataulut on suunniteltavissa koulusihteerin ja rehtorin kanssa kesäkuussa tai viimeistään elokuun alussa. Ajoreittien aikataulut tulee toimittaa sähköisessä muodossa koulusihteerille/kuljetussuunnittelijoille viimeistään viikko ennen lukuvuoden alkua. Koulukuljetukset ajetaan määrättyjä aikatauluja ja reittejä käyttäen. Kuljettaja vastaa reittien ja aikataulujen noudattamisesta kuitenkin sää- ja liikenneolosuhteet huomioon ottaen. Aikataulu sitoo myös oppilaita, heidän huoltajiaan ja kuljetuksen tilaajaa.

Ostoliikennesopimuksessa todetaan, ett kuljettajan on oltava ammattitaitoinen, vastuuntuntoinen ja asiakaspalvelutyöhön soveltuva. Koululaisten kuljettamisessa on lisäksi noudatettava siitä annettuja erityismääräyksiä. Matkustajia tulee tarvittaessa neuvoa matkustamiseen liittyvissä asioissa. Kuljettajalta edellytetään ajoneuvossa käytössä olevien laitteiden ja järjestelmien hallintaa. Toimittajan vastuulla on varmistaa, että myös sijaiskuljettajat osaavat käyttää kaikkia käytössä olevia laitteita. Kuljettajan tulee tarvittaessa avustaa Matkustajia. Kuljettaja huolehtii siitä, että autossa olevia turvavöitä käytetään ja jokaisella täytyy olla istumapaikka. Kuljettaja huolehtii siitä, että Matkustaja voi matkustaa turvallisesti ja kuljetuksen aikana autossa vallitsee järjestys. Kuljetusten onnistumisen perusasia on kuljettajan oikea asennoituminen työhönsä ja yhteistyö kuljetusoppilaiden kanssa. Koulumatkat ovat oppilaille merkittävä, päivittäin toistuva tapahtuma. Oppilaat havainnoivat tarkasti kuljettajaa ja hänen työskentelyään sekä liikenteessä, että muussa toiminnassa. Onkin tärkeää, että kuljettaja on koululaisille ystävällinen ja oikeudenmukainen.

Tapauksesta on pyydetty selvitys joukkoliikenneyksiköltä, kyseiseltä koululta sekä liikennöitsijältä.

Selvitysten mukaan oppilaat ovat olleet koulun tilaamassa tilausajossa koulunaloituspäivänä 12.8.2026. Kyseisenä päivänä kaikilla oppilailla loppui poikkeuksellisesti koulu yhtä aikaa. Koululla aloitti samana päivänä koulukuljetuksissa uudet ostoliikennesopimustoimittajat. Kuljetuksista vastaavia yhtiöitä oli ennakkoon informoitu kyseisen päivän normaalista poikkeavasta kuljetettavien oppilaiden määrästä.

Koulun avustajien sekä kuljettajien tehtävä on valvoa ja huolehtia, että lapset pääsevät oikeaan autoon. Koulunkäynninohjaaja oli paikalla ohjaamassa oppilaat takseihin ja linja-autoihin. Kuljetuksen järjestäjän mukaan kyseisessä vara-autossa ei ole oppilaslistoja, koska kuljetus oli tilattu erillisenä tilausajokuljetuksena purkamaan ruuhkaa koululta. Koululle ja liikennöitsijälle on viestitty, että jatkossa myös poikkeuspäivinä tulee olla autokohtaiset listat kyyditettävistä oppilaista.

Koulukuljetusten ostopalvelusopimuksessa todetaan, että kuljettaja huolehtii siitä, että autossa olevia turvavöitä käytetään ja jokaisella täytyy olla istumapaikka. Saadun selvityksen mukaan kyseisessä koulukuljetusautossa on ollut muutama ylimääräinen matkustaja. Liikennöitsijälle on tapauksen jälkeen täsmennetty, että ylikuormaa ei koulukuljetuksissa saa olla missään tapauksessa.

Koulukuljetukset ajetaan määrättyjä aikatauluja ja reittejä käyttäen. Toimittaja osoittaa oppilaalle pysäkin (linja-autopysäkki, liittymä tai muu liikenteellisesti turvallinen paikka). Kuljettaja vastaa reittien ja aikataulujen noudattamisesta kuitenkin sää- ja liikenneolosuhteet huomioon ottaen. Selvitysten mukaan oppilaita ei ollut viety heille määritetylle pysäkille saakka.

Sivistyslautakunta kiinnittää huomioita koulukuljetusten ostoliikennesopimuksessa oleviin ohjeisiin ja sopimusten valvontaan. Koulukuljetukset on järjestettävä koulukuljetusten yleisten ostoliikenteen säädösten, liikenne- ja viestintäministeriön koululaiskuljetuksista antamien erikoissäädöksien ja kaupungin ostoliikennesopimuksen ehtojen mukaisesti. Sivistyslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että koulukuljetuksissa on varmistettava, että toimijoilla on ohjeet toimia kaikissa tilanteissa lapsen turvallisuus ensisijaisesti huomioiden.

Toimivallan peruste

Hallintolaki 8 a luku, Kuopion kaupungin hallintosääntö 30 §

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointia ei tehdä, kun kyseessä on lainsäädännössä säädetty kanteluun vastaaminen. (KH 21.10.2024 § 293).

Liitteet

Hallintokantelu koulukuljetuksesta (salassa pidettävä JulkL 24.1. § 25, 32 k.)
5815/2026 oheisaineisto: Annettu selvitys hallintokanteluun joukkoliikenne (salassa pidettävä julkL 24.1 § 32 k)
5815/2026 oheisaineisto: Annettu selvitys hallintokanteluun, koulu
5815/2026 liite: Lupa- ja valvontaviraston päätös (osittain salassa pidettävä JulkL 24.1 § 6 k.)